* * *

Przy końcu Wielkiej Wojny tj. w roku 1918 Stowarzyszenie im. Pankiewicza oddało utrzymaną przez siebie szkołę realną na własność Państwu Polskiemu; w „Akcie Organizacyjnym" z dnia 14 sierpnia 1918 r. pierwszy polski Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pisał:

„Niniejszym uznaje szkołą tą za państwową i pragnąc dać wyraz czci dla wielkiego organizatora szkolnictwa polskiego, nawiązać nasze dzisiejsze usiłowania do świetnych tradycyj przeszłości oraz utrwalić w duszach młodzieży doskonały wzór niestrudzonej i ofiarnej służby narodowej, nadają szkole nazwą: „Gimnazjum imienia Tadeusza Czackiego".

Ideał, jaki pierwszy Minister W. R. i O. P. wskazywał w swem piśmie, był i poprzednio treścią duchową szkoły przez cały czas jej istnienia pod uciskiem władz zaborczych. Nawiązywać usiłowania do świetnych tradycyj przeszłości, utrwalać w duszach młodzieży wzory niestrudzonej i ofiarnej służby narodowej — było najwyższym, choć niepisanym, choć publicznie niewyrażonym prawem, — było najistotniejszą treścią moralną pracy w szkole. A kiedy w Polsce Niepodległej i wolnej już od najazdu wroga w r. 1920 wszyscy, prócz tych, co życie swoje oddali, stanęli do pracy w murach szkolnych, w gimnazjum naszym, jako widomy symbol nieprzerwanej tradycji, zasiadł znów na katedrze długoletni nauczyciel szkoły, weteran powstania 1863 roku, a na tablicy otoczonej żałobną krepą widniał długi szereg nazwisk jego uczniów, którzy oddali swe młode życie na polu walki w legionach i w armii polskiej w latach od 1914 —1920; najmłodszy w tym żałobnym szeregu, uczeń ówczesnej klasy IV-ej, liczył zaledwie lat 14.

Oto lista tych, którzy „Ojczyźnie są niczem nie dłużni".

Halpern Bolesław — wstąpił do legionów w r. 1914 poległ w r. 1915 — odznaczony krzyżem Virtuti Militari.

Gutkowski Tadeusz — wstąpił do legionów w r. 1915 — poległ w r. 1919.

Jabłoński Jerzy — Komendant P. O. W. Oddziału Praga — poległ w r. 1920,

Karski Kazimierz — wstąpił do legionów w r. 1914 — poległ w r. 1915.

Mansperl Bronisław legionista, brał udział w 25 bitwach, poległ w r. 1915.

Staniszewski Wacław P, O. W. w r. 1916, w armii polskiej 1918, zmarł w r. 1920.

Ryx Andrzej w 1918 r. Legia Akademicka — poległ w 1919 r.

Wolfram Lucjan legionista od 1914 r., więziony w Szczy-piornie, umarł w 1918 r.

Rapacki Dionizy wstąpił do armii polskiej w 1918 r.,t poległ w obronie Lwowa w 1919 r.

Wojdaliński Marian w armii polskiej od 1918 r., poległ w 1920 r.

Makomaski Józei w armii polskiej od 1918 r., poległ w 1920 r.

Brzeskwiński Stefan poległ w 1920 r. **Flaszczyński**

Zygmunt „ „ 1920 r. **Foltański Eugeniusz** „ „ 1920 r.

Higersberger Feliks

Jackowski Czesław — uczeń kl.IV lat 14 poległ w 1920 r.
Jeleniewski Stanisław
Kietliński Stanisław
Kobyliński Tadeusz
Lindner Jan
Lewandowski Hieronim
Lubert Wacław
Neumark Julian
Ossowski Wacław
Pietrasiewicz Janusz
Pietruszyński Jerzy
Przedpełski Czesław
Staniszewski Wacław
Sąchocki Wacław
Ulrich Jan
Wierzbicki Karol

Nauczyciel naszego Gimnazjum, poeta Władysław Bukowiński, uczcił pamięć tych uczniów wierszem:

MŁODE ORLĘTA.

Za Twoją wolność, za honor Twój,
O Polsko, Polsko, Ojczyzno świata, Poszliśmy społem
na krwawy bój —
Młode Orlęta.

W obronie Twojej, na pierwszy zew,
W promiennej życia naszego wiośnie, Daliśmy wrzącą,
młodzieńczą krew,
Dali radośnie.

Mogiły nasze tworzą dziś próg,
Którego stopy nie przejdą wraże, Mogiły nasze —
granicznych dróg
Ciche ołtarze...

Zawrą się czasów dzisiejszych drzwi,
Ojczyzna przyszłość ujrzy błękitną, Na tych
ołtarzach z serc naszych krwi
Róże zakwitną.

Zrywając kwiaty, wieśniaczy syn
Wspomni, choć imion nie zapamięta, Że się umiały
zdobyć na Czyn
Młode Orlęta.

WŁ. BUKOWIŃSKI.